

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

שם השיעור 400-157-0

שם המרצה טובה גנזל ganzelct@yahoo.com

חבקוק – האם יראתו קודמת לחכמתו?

מדרש תנחומא, פרשת ויצא, סימן טז

אמר ר' יוחנן: ארבעה מפתחות שמורים ביד הקב"ה, ולא מסר אותן לבריה בעולם, ואלו הן: מפתח של גשמים, ומפתח של כלכלה, ומפתח של קברות, ומפתח של עקרונות. ולכשהוצרכו - מסרן הקב"ה לצדיקים: מפתח של גשמים מסר לאליהו, שנאמר: 'אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי' (מלכים א' יז, א); מפתח של כלכלה מסר לנח, שנאמר: 'ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל' (בראשית ו, כא); מפתח של קברות מסר ליחזקאל, שנאמר: 'ואמרת אליהם העצמות היבשות... ונתתי בכן רוח וחיותן' (יחזקאל לז, ד); ומפתח של עקרונות מסר לאלישע, שנאמר: 'למועד הזה כעת חיה את חובקת בן' (מלכים ב' ד, טז).

תלמוד בבלי, תענית כג, ע"א

ת"ר: פעם אחת יצא רוב אדר ולא ירדו גשמים, שלחו לחוני המעגל: התפלל וירדו גשמים. התפלל ולא ירדו גשמים. עג עוגה ועמד בתוכה, כדרך שעשה חבקוק הנביא שנאמר (חבקוק ב, א) "על משמרת אעמדה ואתיצבה על מצור" וגו'. אמר לפניו: רבונו של עולם בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך נשבע אני בשמך הגדול שאיני זז מכאן עד שתרחם על בניך. התחילו גשמים מנטפין, אמרו לו תלמידיו רבי ראינוך ולא נמות כמדומין אנו שאין גשמים יורדין אלא להתיר שבועתך.

אמר לא כך שאלתי אלא גשמי בורות שיחין ומערות. ירדו בזעף עד שכל טפה וטפה כמלא פי חבית, ושיערו חכמים שאין טפה פחותה מלוג. אמרו לו תלמידיו רבי ראינוך ולא נמות כמדומין אנו שאין גשמים יורדין אלא לאבד העולם.

אמר לפניו לא כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה ירדו כתיקנן עד שעלו כל העם להר הבית מפני הגשמים אמרו לו רבי כשם שהתפללת שירדו כך התפלל וילכו להם אמר להם כך מקובלני שאין מתפללין על רוב הטובה אעפ"כ הביאו לי פר הודאה, הביאו לו פר הודאה סמך שתי ידיו עליו ואמר לפניו רבש"ע עמך ישראל שהוצאת מצרים אינן יכולין לא ברוב טובה ולא ברוב פורענות כעסת עליהם אינן יכולין לעמוד השפעת עליהם טובה אינן יכולין לעמוד יהי רצון מלפניך שיפסקו הגשמים ויהא ריוח בעולם.

מיד נשבה הרוח ונתפזרו העבים וזרחה החמה ויצאו העם לשדה והביאו להם כמהין ופטריות.

שלח לו שמעון בן שטח אלמלא חוני אתה גוזרני עליך נידוי שאילו שנים כשני אליהו שמפתחות גשמים בידו של אליהו לא נמצא שם שמים מתחלל על ידך אבל מה אעשה לך שאתה מתחטא לפני המקום ועושה לך רצונך כבן שמתחטא על אביו ועושה לו רצונו.